

УДК 330.5:657.37:334.72(045)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

FEATURES OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND FINANCIAL STATEMENTS FOR SMALL ENTERPRISES

КОРЗУН О.П., студент магістратури*
Університет митної справи та фінансів

У статті наведено результати дослідження змін у законодавстві щодо складання звітності малими підприємствами, класифікація таких підприємств відповідно до чинного законодавства України. Дослідження теоретичних питань організації обліку на підприємствах малого бізнесу, що вони є необхідні виконання основних завдань, поставлених перед нею. Висвітлені основні проблеми, що пов'язані із формами звітності. Мета статті: дослідити звітність малих підприємств з точки зору чинного законодавства України та всіх нормативно правових актів. Для реалізації поставленої мети в роботі вирішені такі завдання: розглянути зміни у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; проаналізувати склад та порядок складання звітності у суб'єктів малого господарювання. Із сукупності загальнонаукових методів використано метод дедукції (для вивчення елементів фінансових звітів) та індукції (для формування висновків щодо належності сукупності об'єктів обліку до певних елементу фінансового звіту), метод порівняння використано для виявлення розбіжності класифікації за нормативними документами щодо мікро, малих та середніх підприємств. На підставі проведеного дослідження організації обліку на малих підприємствах були запропоновані конкретні шляхи удосконалення. Для покращення організації обліку на малих підприємствах та правильності класифікації підприємств є доцільним переглянути Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, Господарський кодекс України та внести поправки до відповідних статей.

Ключові слова: організація обліку; малі підприємства; фінансова звітність; спрощена система.

The article presents the results of the study of changes in the legislation on reporting to small enterprises, classification of such enterprises in accordance with the current legislation of Ukraine. Research on the theoretical issues of accounting at small businesses that they are required to perform the main tasks set before it. Main issues related to reporting forms are covered. Purpose of the article: to investigate the reporting of small businesses from the point of view of the current legislation of Ukraine and all regulations. In order to achieve this goal, the following tasks have been solved: to consider amendments to the Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine»; to analyze the composition and procedure of reporting to small businesses. Deduction (to study the elements of financial statements) and induction (to form conclusions about the membership of a set of accounting items to certain elements of a financial report) were used from the set of general scientific methods, and the method of comparison was used to identify differences in classification of micro, small and medium normative documents enterprises. On the basis of the conducted research of organization of accounting at small enterprises specific ways of improvement were suggested. In order to improve the organization of accounting at small enterprises and the correct classification of enterprises, it is advisable to revise the Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine», the Tax Code of Ukraine, the Economic Code of Ukraine and to amend the relevant articles.

Key words: accounting organization; small businesses; Financial Statements; simplified system.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Всі підприємства України значною мірою відіграють важливу роль в економіці держави та впливають на її внутрішні та зовнішні показники. Україна приймає участь у інтеграційних процесах та глобалізації світової економіки, що спричиняють необхідність уніфікованих підходів для збирання, систематизації та подання інформації щодо економічного стану суб'єктів господарювання. Важливу роль в управлінні

* Науковий керівник – Васильєва В.Г., к.е.н., доцент

діяльністю малих підприємств відіграють раціональна організація та методика обліку та контроль результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вдосконалення бухгалтерського обліку і аудиту в Україні вирішують вчені Білуха М.Т., Бачинський В.І., Бутинець Ф.Ф., Валув Б.І., Голов С.Ф., Гуцайлюк З.В., Давидов Р.М., Дорош Н.І., Єфіменко В.І., Зубілевич С.Я., Мних Є.В., Пархоменко В.М., Петрик О., Рудницький В.С., Сопко В.В., Шкарабан С.І., Усач Б.Ф. та інші. Питанням методики та організації обліку на малих підприємствах присвячені роботи Бабіча В.В., Ластовецького В.О., Свідерського Е.І., Трофімової Т.В.

Формулювання цілей статті. Дослідити звітність бухгалтерського обліку на малих підприємствах з точки зору нормативного законодавства України, основні особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах згідно нормативно-правової бази.

Викладення основного матеріалу досліджень: Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. На його основі складаються фінансова, податкова, статистична та інші види звітності. Складання та надання відповідним користувачам фінансової звітності (скороченої або повної) також є обов'язковим, що передбачено Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1].

Згідно з державною службою статистики кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на малі підприємства у 2018 році в Україні у відсотках до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності налічує 95,4 % [2].

Це найбільша частка економічного ринку України, на другому займають мікропідприємства у відсотках до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності налічує 82,3 %, та середні і великі підприємства відповідно 4,5 % та 0,1 % [2].

Поняття як «мале підприємство» всі суб'єкти господарювання на економічному просторі отримали ще в 1991 році, таке поняття регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», саме у п. 2 ст. 2 чітко встановлено принцип ідентифікації таких суб'єктів господарювання.

Отже, завдяки останнім змінам які ступили в силу 01.01.2018 у нормативних актах маємо чітке розуміння малого підприємства, малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів - до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників – до 50 осіб [3].

Але, звернувшись до Господарського кодексу України маємо іншу класифікацію щодо малих підприємств, Суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи та юридичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [2].

Як можемо спостерігати з матеріалу викладеного вище, що класифікація за Господарським кодексом України відрізняється від Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», маємо не відповідність одному нормативному акту до іншого.

Проаналізувавши всі нормативні правові акти зі змінами в законодавстві України, можемо зробити висновки що ідентифікації суб'єктів економічного простору України є досить гнучким, адже відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у ст. 2 показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв.

Якщо підприємство однієї з наведених категорій за показниками річної фінансової звітності протягом двох років поспіль не відповідає наведеним критеріям, воно відноситься до відповідної категорії підприємств [3].

Підприємства які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності), можуть:

- обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;
- не створювати забезпечення наступних витрат і платежів (на виплату наступних відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо), а визнають відповідні витрати у періоді їх фактичного понесення;
- поточну дебіторську заборгованість включати до підсумку балансу за її фактичною сумою [4].

Є очевидно що застосування переоцінки до справедливої вартості на підприємстві дає змогу її застосування здатне забезпечити як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів інформацією про дійсну вартість активів. Водночас, дана процедура дає можливість утриматися від переоцінки основних засобів може бути корисною, оскільки така переоцінка вимагає додаткових витрат на незалежну професійну оцінку основних фондів, яка може бути значною для малих підприємств.

Підприємства, які мають право ведення спрощеного обліку доходів і витрат та не зареєстровані платниками податку на додану вартість, можуть узагальнювати інформацію в реєстрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису [3].

Для таких компаній за умови, що вони не зареєстровані платниками ПДВ, мають право «узагальнювати інформацію в реєстрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису» (яке у жодному разі не є обов'язковим).

Висновки:

1. Отже, на нашу думку необхідно для покращення організації обліку на малих підприємствах та правильності класифікації підприємств є доцільним переглянути Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Господарський кодекс України та внести поправки до відповідних статей, адже всі суб'єкти господарювання мали змогу чітко розуміти як класифікувати своє підприємство.

2. Також вважаємо необхідність самостійної проведення переоцінки до справедливої вартості та розробку напрямку удосконалення механізму оцінки основних засобів за ринковою вартістю.

3. Ведення подвійного запису, на нашу думку, є однією з форм внутрішнього контролю на підприємстві, адже це інструмент самоконтролю і не слід підприємствам відмовлятися від подвійного запису.

Література.

1. **Михайлов М.Г.** Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу: [Навчальний посібник] / **М.Г. Михайлов, А.І. Полятикіна, О.П. Славкова.** – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.

2. Державна служба статистики URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/kp_ed_u_2018.htm (дата звернення 21.10.2019).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996–XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15> (дата звернення 21.10.2019).

4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» Мінфін України; Наказ, Положення, Форма № 39 від 25.02.2000 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення 21.10.2019).

5. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс № 2755–VI від 02.10.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 21.10.2019).

